# 2015D08423

## Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken inzake het verslag van een schriftelijk overleg over het ontwerpbesluit verbod op deelname met wilde dieren aan circussen (Kamerstuk 28 286, nr. 781).

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Vermeij

Adjunct-griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Thomassen

## Inhoudsopgave



## I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

### Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie danken de Staatssecretaris voor de beantwoording. Deze was voor de leden helder en afdoende. De leden van de VVD-fractie zullen zich verder uitspreken over dit voorstel tijdens het nog te plannen VSO verslag van een schriftelijk overleg over het ontwerpbesluit verbod op deelname met wilde dieren aan circussen.

### Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA fractie danken de Staatssecretaris voor haar uitgebreide beantwoording. Desalniettemin hebben deze leden nog vragen. Zij verbazen zich over de rigiditeit van het verbod, omdat er niet gekeken is in welke mate ieder soort dier wel kan reizen met het oog op dierenwelzijn en integriteit. Zonder criteria is besloten het optreden met en vervoeren van bepaalde dieren te verbieden. De leden van de CDA-fractie vrezen dat dit de deur wagenwijd openzet om op basis van de mogelijkheid van het vertonen van natuurlijk gedrag het houden van zo'n beetje elk dier, door dolfinaria, dierenparken en particulieren verboden kan worden.
Deze leden vragen de Staatssecretaris in hoeverre er een verschil is tussen vermaak, gezelschap of educatieve functies van dieren in het bezit van circussen, dierenparken, dolfinaria en particulieren. Voor welke functies mogen de dieren die met dit verbod niet meer mogen worden vervoerd en vertoond, wel nog gehouden worden door dierenparken en/of particulieren? Indien circussen een educatieve functie toevoegen aan hun repertoire mogen zij dan dieren wel vervoeren en tentoonstellen? Zouden dierenparken ook optredens mogen organiseren? Deelt de Staatssecretaris de mening dat dieren, ook indien zij niet gehouden worden voor optredens, gehouden worden omdat zij zorgen voor vermaak of mensen inspireren? Zo ja, hoe maakt de Staatssecretaris een onderscheid tussen verschillende vormen van vermaak?
De leden van de CDA-fractie zijn geïnformeerd over de verschillen tussen circussen en vragen of een verbod op alle vormen van circussen redelijk en gerechtvaardigd is op basis van dierenwelzijn en integriteit. Deze leden vragen de Staatssecretaris om welke redenen zij niet heeft besloten om het begrip circus te definiëren en een verschil te maken tussen verschillende vormen van circussen. In Nederland zijn er circussen die enkel met kerst optredens verzorgen vanaf één standplaats waarbij de dieren worden gehuurd van een dierenpark. Kerstcircussen vormen een aanzienlijke inkomstenbron voor de circusbranche. Is de Staatssecretaris zich bewust van het bestaan van deze praktijk? Waarom verbiedt de Staatssecretaris deze optredens terwijl hierbij de dieren nauwelijks rondreizen, en dus niet zoals de Staatssecretaris stelt het natuurlijk gedrag ernstig wordt beperkt en daarmee het dierenwelzijn en de integriteit van het dier? In hoeverre laat het voorgestelde verbod de mogelijkheid tot enige nuancering voor praktijken die in geringe mate het natuurlijk

gedrag, ten opzichte van het natuurlijk gedrag in dierenparken verstoren? Zij vragen of de Staatssecretaris bereid is om uitzonderingen te maken op het verbod ten aanzien van vervoer en optredens van dieren in kerstcircussen. Zo nee, is de Staatssecretaris dan bereid om te onderzoeken of kerstcircussen onder voorwaarden uitgezonderd kunnen worden van het verbod? Zo nee, is de Staatssecretaris dan bereid om onderzoek te doen naar huisvesting en vervoer van dieren in kerstcircussen? Daarnaast vragen deze leden of de Staatssecretaris het proportioneel en redelijk acht om kerstcircussen te verbieden omwille van dierenwelzijn en integriteit van het dier, terwijl vervoer en optredens voor een kerstcircus in zeer geringe mate, dus zonder lange wachttijden en transsporttijden, een effect heeft op het dierenwelzijn van deze dieren ten opzichte van dierenparken. Is het redelijk en gerechtvaardigd om optredens met alle soorten zoogdieren te verbieden behalve de soorten opgenomen in bijlage IV van het ontwerpbesluit? De leden van de CDA-fractie stellen vast dat deze lijst is samengesteld op basis van de veronderstelling van domesticatie en niet op basis van criteria waarop kan worden vastgesteld in hoeverre het dierenwelzijn van de betreffende dieren te lijden heeft onder bepaalde omstandigheden.

Is de Staatssecretaris bekend met het onderzoek van Birmelin[1] e.a. over stress bij leeuwen bij vervoer en optredens waaruit blijkt dat bij leeuwen stressniveau's niet veel hoger liggen en dat de leeuwen niet gestoord worden in hun leefpatroon? Gezien deze studie, waarom zou het vervoer van en optreden met leeuwen dan verboden moeten worden met het oog op dierenwelzijn? Zijn er geen grote verschillen tussen de dieren die met dit besluit niet meer mogen worden gebruikt voor optredens? Zo ja, in hoeverre is het redelijk om dieren die nauwelijks in hun welzijn worden aangetast, zoals bijvoorbeeld leeuwen, niet meer te mogen gebruiken met optredens en is dit proportioneel ten opzichte van het vrij verkeer van diensten? Ten algemene vragen deze leden hoe dit verbod rekening houdt met de verschillen tussen de dieren waarmee het voorliggende besluit optredens en reizen verbied.

Bent u bekend met de studie van de «Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals»[2]? Heeft u de aanbevelingen van deze studie meegenomen in de overweging om het vertonen en reizen met zoogdieren buiten de dieren van bijlage IV van het ontwerpbesluit te verbieden? Zo ja, waarom stelt u dan niet voor zoals deze studie voorstelt om voorwaarden te stellen? Zo nee, waarom niet?

In het verslag van een schriftelijk overleg over het ontwerpbesluit verbod op deelname met wilde dieren aan circussen (TK 28 286 nr. 781) wordt gesteld dat verschillende landen een verbod hebben op het gebruik van wilde dieren in circussen. Om goed te weten in hoeverre het voorgestelde Nederlandse verbod verschilt van het verbod in andere landen nog enkele vragen hierover. Op welke dieren hebben deze verboden in België, Oostenrijk, Kroatië, Griekenland en Servië betrekking? Zijn er in deze landen uitzonderingen op dit verbod? Op welke dieren hebben de verboden in Denemarken, Finland, Frankrijk en Zweden betrekking?.

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris of zij heeft stilgestaan bij het feit dat optredens met wilde dieren juist kunnen bijdragen aan dierenwelzijn doordat deze optredens de monotonie van levens van dieren in dierenparken doorbreken? Zo nee, waarom niet? Acht de Staatssecretaris het mogelijk dat in dierenparken wordt opgetreden met wilde dieren aangezien de dieren dan niet te maken met het door de Staatssecretaris gebrandmerkte «rondreizende karakter»? Zo nee, waarom niet?

---

[1] Birmelin e.a.,«Können Löwen an die Haltungsbedinungen von Zoo und Zirkus anpassen?», gepubliceerd in de Amtstierärztlicher Dienst und Lebensmittelkontrolle, het vaktijdschrift van de Bundesverbandes der beamteten Tierärzte

[2] http://the-shg.org/Kiley_Worthington/

In hoeverre zijn ontwikkelingen binnen de circusbranche, ten aanzien verbeteringen van het transport en zelfregulering ten behoeve van dierenwelzijn bij circusacts, meegewogen in het besluit van de Staatssecretaris om een verbod in te stellen tegen alle dieren buiten de dieren van bijlage IV?
Tot slot vragen de leden van de CDA-fractie hoe het voorliggende verbod zich verhoudt met het Andibel-arrest.

**Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie**

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie zien graag dat het besluit verbod op deelname met wilde dieren aan circussen zo spoedig mogelijk van kracht zal zijn. Kan de Staatssecretaris de actuele stand van zaken geven met betrekking tot eventueel opgelopen vertraging?

**II Antwoord / reactie van de Staatssecretaris**

**III Volledige agenda**

**Ontwerpbesluit verbod op deelname met wilde dieren aan circussen**

Brief regering – Staatssecretaris van Economische Zaken, S.A.M. Dijksma – 13 december 2014 Kamerstuk 28 286, nr. 775

**Verslag van een schriftelijk overleg over het ontwerpbesluit verbod op deelname met wilde dieren aan circussen**

Brief regering – Staatssecretaris van Economische Zaken, S.A.M. Dijksma – 2 februari 2015 Kamerstuk 28 286, nr. 781